

Vissa socialförsäkringsfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2001/02:9 Vissa socialförsäkringsfrågor (delvis) jämte två motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen i denna del.

I propositionen föreslås i huvudsak följande. En försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringsadministrationen inleds för förmånerna föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Försöksverksamheten skall pågå under 2002.

Vidare införs ett särskilt högriskskydd för levande donatorer av organ och vävnader i samband med donationsingrepp eller utredningar om sådant ingrepp. Skyddet medför att donatorns arbetsgivare har rätt till ersättning från sjukförsäkringen för sina kostnader för sjuklön. Beslut om sådant särskilt högriskskydd fattas av den allmänna försäkringskassan. Ett sådant beslut innebär även att den enskilde erhåller ersättning för den första dagen i en sjukperiod (karensdagen).

I propositionen föreslås också att en arbetsgivare inte längre skall lämna uppgift till Riksförsäkringsverket om sjukdomsfall som har gett arbetstagare hos denne rätt till sjuklön. Statistiska centralbyrån bör i stället bli insamlande myndighet för allt underlag till statistikföringen av den korta sjukfrånvaron.

Den bestämmelse som reglerar försäkringskassans skyldighet att vid en viss senaste tidpunkt göra en s.k. fördjupad bedömning av sjukpenningrätten föreslås upphöra. Det betyder dock inte att försäkringskassan inte längre skall göra en sådan bedömning utan endast att detaljregleringen upphör.

Ändringarna föreslås huvudsakligen träda i kraft den 1 januari 2002.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag med den ändringen att försöksverksamheten med 24-timmarsmyndighet förlängs till och med den 30 juni 2003. Vidare föreslås en mindre redaktionell ändring i ett av lagförslagen. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

I ärendet finns en reservation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Utskottets överväganden	5
Försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringsadministrationen	5
Ersättning till levande donatorer av organ och vävnader	6
Uppgiftsskyldighet för arbetsgivare m.m.	8
Fördjupad bedömning av sjukpenningrätten.....	9
Indexering av efterlevandepensioner m.m.	10
Ändrade forumregler för utlandsärenden.....	11
Reservation.....	13
Full kompensation för donators inkomstbortfall (punkt 1).....	13
Bilagor	
1. Förteckning över behandlade förslag.....	14
2. Regeringens lagförslag	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Full kompensation för donators inkomstbortfall

Riksdagen avslår motion 2001/02:Sf6 yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (kd)

2. Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringsadministrationen med den ändringen att lagen skall gälla till och med den 30 juni 2003,
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (2000:774) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring med den ändringen att rubriken skall ha följande lydelse: Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
4. lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön,
5. lag om ändring i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
6. lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift,
7. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter,
8. lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799) och
9. lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799).

Stockholm den 22 november 2001

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Bo Könberg (fp), Margit Gennser (m), Anita Jönsson (s), Ulla Hoffmann (v), Mariann Ytterberg (s), Lennart Klockare (s), Sven-Erik Sjöstrand (v), Birgitta Carlsson (c), Mona Berglund Nilsson (s), Margareta Cederfelt (m), Göte Wahlström (s), Magda Ayoub (kd), Björn Leivik (m), Carl G Nilsson (m) och Désirée Pethrus Engström (kd).

Redogörelse för ärendet

I proposition 2001/02:9 Vissa socialförsäkringsfrågor föreslår regeringen att riksdagen antar förslag till lag om försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringsadministrationen liksom förslag till ändring i ett flertal lagar.

Av utskottet behandlade lagförslag återfinns i *bilaga 2*.

Regeringens förslag till ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag (lagförslag 2.5) är överlämnat till bostadsutskottet och behandlas av det utskottet i betänkande 2001/02:BoU1.

Två motioner har väckts med anledning av propositionen. Två av motionsyrkandena, 2001/02:Sf6 yrkandena 1 och 2, behandlas i detta betänkande och återges i *bilaga 1*.

Övriga motionsyrkanden behandlas av bostadsutskottet i betänkande 2001/02:BoU1.

Utskottets överväganden

Försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringsadministrationen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör besluta om en försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet som skall pågå t.o.m. den 30 juni 2003.

- Vidare bör riksdagen bifalla regeringen förslag bl.a. om
- att försöksverksamheten skall omfatta föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning,
  - att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer skall få meddela närmare föreskrifter om vilka som skall erbjudas att delta i försöksverksamheten och omfattningen i övrigt,
  - att en försäkrad inom ramen för försöksverksamheten skall kunna anmäla uttag, lämna s.k. försäkran för föräldrapenning och avstå rätt till föräldrapenning genom elektroniskt dokument via Internet samt
  - att kravet på att uppgifter om faktiska förhållanden skall lämnas på heder och samvete inte skall gälla inom försöksverksamheten.

Propositionen

Inom ramen för Riksförsäkringsverkets (RFV) utvecklingsprogram har utarbetats en Internetstrategi med riktlinjer för interaktiva självbetjäningstjänster. Avsikten är att självbetjäningstjänster inledningsvis skall införas inom föräldraförsäkringen men att möjligheterna att göra personliga besök hos försäkringskassan, skicka brev eller ringa skall kvarstå för dem som inte önskar eller kan utnyttja självbetjäningstjänsten.

Uttrycket 24-timmarsmyndighet används relativt allmänt som beteckning för olika nätbaserade tjänster som tillhandahålls eller kommer att tillhandahållas allmänheten av den offentliga förvaltningen. Inom ramen för begreppet ligger såväl tillhandahållande av information som av s.k. självbetjäningstjänster med möjligheter att göra t.ex. ansökan via Internet. Eftersom förslaget omfattar en begränsad försöksverksamhet föreslås inte någon närmare precisering av själva begreppet 24-timmarsmyndighet.

Avsikten är att interaktiva självbetjäningstjänster vid årsskiftet 2002/2003 skall införas i full skala inom föräldraförsäkringen. Med hänsyn härtill är det nödvändigt att en försöksverksamhet dessförinnan påbörjas och utvärderas. Regeringen föreslår därför att lagen om försöksverksamheten skall träda i kraft den 1 januari 2002 och gälla t.o.m. den 31 december samma år.

Inom förmånslagen föräldrapenning respektive tillfällig föräldrapenning, som regleras i 4 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL), är inslagen av formkrav begränsade. Det saknas uttryckliga krav på skriftlighet utom

såvitt avser avstående av rätt till föräldrapenning enligt 4 kap. 3 § sjätte stycket AFL. Dock gäller ett generellt krav på heder och samvete i 20 kap. 8 § AFL.

Eftersom de föreslagna bestämmelserna enbart syftar till att ligga till grund för en försöksverksamhet är det enligt regeringen inte lämpligt att nu föreslå någon ändring av bestämmelserna i AFL. I stället bör det införas en särskild bestämmelse i den föreslagna lagen om försöksverksamhet för att klargöra att avstående av rätt till föräldrapenning får ske genom elektroniskt dokument.

Föreskrifter om heder och samvete måste enligt regeringens uppfattning principiellt ses som en del av ett funktionellt sammanhang där straffbestämmelserna i 15 kap. 10 § brottsbalken om osann respektive vårdslös försäkran utgör en viktig faktor. Eftersom det är oklart om dessa brott omfattar även uppgiftslämnande i elektroniska meddelanden och den enskilde bör kunna förutse konsekvenserna av ett visst handlande, måste det anses vara olämpligt att i fråga om försöksverksamheten upprätthålla kravet på heder och samvete. I lagen om försöksverksamhet bör således införas en bestämmelse om att kravet på att uppgifter om faktiska förhållanden skall lämnas på heder och samvete inte gäller inom försöksverksamheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag men anser att försöksverksamheten bör förlängas t.o.m. den 30 juni 2003 för att ge en rimlig tid för utvärdering och utarbetande av förslag avseende fullskaleverksamheten. Med denna ändring tillstyrker utskottet förslaget.

Ersättning till levande donatorer av organ och vävnader

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag

- att kostnaderna för sjuklön, som utges till en arbetstagare när denne som givare av organ eller annat biologiskt material enligt lagen (1995:831) om transplantation m.m. till följd av ingrepp för att ta tillvara det biologiska materialet eller förberedelser för sådant ingrepp, skall kunna ersättas av den allmänna sjukförsäkringen och
- att den enskilde skall erhålla ersättning för den första dagen i en sjukperiod (karensdagen).

Riksdagen bör därmed avslå motionsyrkanden om donators inkomstbortfall dels till följd av organdonationen, dels vid följsjukdomar som kan härledas till en sådan donation. *Jämför reservation (kd).*

Propositionen

Enligt regeringen är ersättning för organdonatorers inkomstbortfall och andra merkostnader i princip en fråga som bör lösas inom respektive landsting. För

arbetstagare som omfattas av reglerna om sjuklön bör dock ändring göras i sjuklönelagen (1991:1047) för att undvika att presumtiva donatorer kommer i konflikt med sin arbetsgivare på grund av de kostnader för sjuklön som uppstår för denne.

Regeringen föreslår därför att ett särskilt högriskskydd införs i sjuklönelagen för arbetstagare i samband med donation eller förberedelser för donation av egna organ eller vävnader. Ett beslut om ett sådant särskilt högriskskydd medför att den arbetsgivare hos vilken donatorn är anställd har rätt till ersättning från sjukförsäkringen för sina kostnader för sjuklön med anledning av donationen.

Enligt regeringens uppfattning är det även rimligt att den försäkrade får ersättning från den allmänna försäkringen för karensdag i samband med eller förberedelse för donation.

Reglerna föreslås även omfatta arbetstagare som varit föremål för undersökningar och provtagningar som leder till ett sjukdomstillstånd men där det av olika skäl inte blir aktuellt att donera organ eller vävnader.

Regeringen anser att ersättning för organdonatorers inkomstbortfall såsom mellanskillnaden mellan sjuklön och faktisk lön samt andra merkostnader är en fråga som även i fortsättningen bör lösas inom respektive landsting.

Motionen

I motion Sf6 av Kenneth Lantz m.fl. (kd) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att donatorer av organ och vävnader skall garanteras full kompensation för inkomstbortfall. Enligt motionärerna finns det annars risk för att det blir regionala skillnader i villkoren för donatorer.

I samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om full kompensation vid följsjukdomar som kan härledas till organdonationen. Motionärerna påpekar att donatorer ibland drabbas av komplikationer en tid efter ingreppet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att donatorer av organ och vävnader gör insatser som är värdefulla både för enskilda individer och för samhället i stort. Därmed är det enligt utskottet fullt rimligt att de erhåller ersättning för karensdagen och att sjukförsäkringen ersätter arbetsgivarens kostnader för den anställdes sjuklön i samband med donationen.

När det gäller ersättning till donator för inkomstdelar som inte ersätts av sjuklön eller sjukpenning noterar utskottet att det i propositionen anges att flertalet landsting har utvecklat en praxis för ersättning i samband med donationer. I vissa landsting utges ersättning i form av full lön för karensdagen, differenser mellan sjukpenning och lönebortfall, resekostnader, patientavgifter och medicinkostnader. Egenföretagare eller lantbrukare kan också erhålla ersättning för vikarie eller avbytare. Vidare finns landsting som betalar ersättning för vissa kostnader för barmtillsyn, främst för små barn.

Visserligen innebär en ordning där landstingen står för sådan ersättning att ersättningen kan komma att skilja sig åt mellan de olika landstingen. Utskottet

delar dock regeringens uppfattning att frågan om kompensation för t.ex. mel-lanskillnaden mellan erhållen sjuklön/sjukpenning och faktisk lön bör lösas inom respektive landsting.

Beträffande frågan om kompensation för följsjukdomar som kan härledas till donationen konstaterar utskottet att det i förslaget till ändring såväl i 3 kap. 4 b § AFL som i 13 § sjuklönelagen anges att försäkringskassan får meddela beslut om högriskskydd för en sjukperiod när den sökande som givare av biologiskt material har rätt till sjukpenning eller sjuklön till följd av ingrepp för att ta tillvara det biologiska materialet eller förberedelser för sådant ingrepp. Ett sådant beslut innebär som nämnts att arbetsgivaren får ersättning för kostnader för sjuklön och att den enskilde får ersättning för karensdag.

Enligt utskottets mening är lagtexten så utformad att ett beslut om högrisk-skydd för en sjukperiod när donatorn har rätt till sjukpenning m.m. till följd av ingreppet mycket väl kan avse även senare inträffade komplikationer till följd av en organdonation m.m. Om det konstateras att det föreligger ett or-sakssamband mellan organdonationen och senare sjukperioder bör försäk-ringskassan kunna besluta att utge ersättning för sjuklönekostnader och ka-rensdag.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motion Sf6 yrkande 1. Motion Sf6 yrkande 2 får anses tillgodosedd med det anförda.

Uppgiftsskyldighet för arbetsgivare m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag att arbetsgivare fr.o.m. den 1 januari 2002 inte skall lämna uppgift till Riksförsäkringsver- ket om sjukdomsfall som har gett en arbetstagare hos denne rätt till sjuklön.

Propositionen

I samband med att lagen om sjuklön infördes den 1 januari 1992 ålades ar-betsgivare att lämna uppgift till RFV om sjukdomsfall som gett arbetstagare hos denne rätt till sjuklön. Eftersom rapporteringen inte fungerade på ett tillfredsställande sätt slopades fr.o.m. den 1 januari 1999 skyldigheten för arbetsgivare med färre än 50 anställda att lämna uppgift till RFV.

RFV har i en skrivelse (dnr S2001/3073/SF) till Socialdepartementet i april 2001 begärt att arbetsgivares skyldighet att lämna uppgift om sjukdomsfall som gett rätt till sjuklön skall upphöra fr.o.m. 2002. Enligt RFV kan det inte anses försvarbart att fortsätta med denna del av statistiksystemet i dess nuva-rande form eftersom bortfallet för stora arbetsgivare är så stort att någon publicering av officiell statistik inte kan ske.

Regeringen delar RFV:s uppfattning och föreslår att det nuvarande syste-met för sjuklöneavviseringar avvecklas. Statistiska centralbyrån bör i stället bli

den myndighet som samlar in allt underlag för statistikföring av sjukfrånvaron under sjuklöneperioden. RFV bör dock även fortsättningsvis vara den statistiska ansvariga myndigheten för denna sjukfrånvaro.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Fördjupad bedömning av sjukpenningrätten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag att försäkringskassans s.k. fördjupade bedömning av sjukpenningrätten vid en viss senaste tidpunkt skall upphöra att gälla.

Gällande bestämmelser

Enligt 3 kap. 8 och 8 a §§ AFL skall den försäkrade till försäkringskassan ge in ett särskilt läkarutlåtande och en skriftlig särskild försäkran för att styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom senast fr.o.m. den tjugoåttonde dagen efter sjukanmälningsdagen. För en försäkrad, som i omedelbar anslutning till en sjuklöneperiod gör anspråk på sjukpenning, skall den särskilda försäkran styrka nedsättning av arbetsförmågan på grund av sjukdom redan fr.o.m. den första dagen för vilken sjukpenning kan utbetalas.

Det särskilda läkarutlåtandet skall bl.a. innehålla uppgift om pågående och planerad behandling eller rehabiliteringsåtgärd, beräknad återstående tid med nedsatt funktionsförmåga på grund av sjukdom och läkarens bedömning av i vilken grad den nedsatta funktionen påverkar arbetsförmågan. Den särskilda försäkran, som skall lämnas på heder och samvete, skall innehålla en utförligare beskrivning av den försäkrades arbetsuppgifter och hans eller hennes egen bedömning av arbetsförmågan.

Senast efter det att det särskilda läkarutlåtandet och den särskilda försäkran kommit in till försäkringskassan skall kassan, efter att försäkringsläkaren hört, bedöma i vilken grad den försäkrades arbetsförmåga fortfarande är nedsatt på grund av sjukdom och om det är nödvändigt med rehabilitering eller ytterligare utredningsåtgärder. Om det fordras för denna fördjupade bedömning, skall försäkringskassan begära att den försäkrade genomgår utredning för bedömning av det medicinska tillståndet, arbetsförmågan och behovet av och möjligheterna till rehabilitering.

Propositionen

RFV har efter en utvärdering av den fördjupade bedömningen i budgetunderlaget för 2002–2004 (dnr S2001/1890/SF) föreslagit att reglerna slopas. Skälet är enligt RFV att den fördjupade bedömningen, som i dag görs schablonmässigt, har visat sig ha mycket liten effekt. Mot bakgrund bl.a. härav föreslår regeringen att bestämmelsen om försäkringskassans fördjupade bedömning av sjukpenningrätten skall upphöra att gälla den 1 januari 2002. Att

själva bestämmelsen upphävs innebär dock inte att regeringens uppfattning har förändrats beträffande värdet och behovet av tidiga och kontinuerliga insatser både när det gäller att pröva sjukpenningrätten och att utreda rehabiliteringsbehov och initiera rehabiliteringsåtgärder. Syftet med regeringens förslag är enbart att ge försäkringskassan större möjlighet att satsa på kvalitet i stället för kvantitet i sitt arbete med sjukfallen.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening visar RFV:s utvärdering att de nu aktuella reglerna har kommit att motverka sitt syfte. Utskottet kan också konstatera att Sjukförsäkringsutredningen i sitt betänkande Sjukfrånvaro och sjukskrivning – fakta och förslag (SOU 2000:121) har föreslagit att detaljregleringen av formerna för försäkringskassans bedömning i enskilda fall skall tas bort. Utredningen anser att den ”tvångsmässiga” prioriteringen av generella insatser till en viss tidpunkt har fått till följd att resurser inte kunnat användas på ett optimalt sätt. Även den särskilda utredare som fått till uppgift att utarbeta förslag till en samlad handlingsplan i arbetslivet, HpH-utredningen (dir. 2000:92), har föreslagit att bestämmelserna om fördjupad bedömning av sjukpenningrätten upphävs. Utskottet delar regeringens uppfattning att reglerna bör upphöra att gälla och tillstyrker därmed förslaget.

Indexering av efterlevandepensioner m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag

- att all form av efterlevandepension skall följsamhetsindexeras efter det att de reformerade reglerna om efterlevandepension trätt i kraft,
- att den statliga ålderspensionsavgiften skall regleras gentemot Riksgäldskontoret vid samma tillfälle och på det sätt som gäller för ålderspensionsavgifterna enligt socialavgiftslagen (2000:980) och
- att i vissa närmare angivna lagar ändras det belopp som beräkningarna skall göras utifrån till inkomstbasbelopp i stället för förhöjt prisbasbelopp.

Propositionen

Som en följd av ålderspensionsreformen har även efterlevandepensionerna reformerats. De nya reglerna gäller fr.o.m. den 1 januari 2003 och innebär bl.a. att inkomstrelaterad efterlevandepension skall följsamhetsindexeras enligt samma regler som gäller för ålderspension.

Ålderspension enligt reformerade regler har börjat betalas ut fr.o.m. 2001. För dem som får ålderspension enligt ATP-systemets regler gäller dock nya regler först fr.o.m. den 1 januari 2003. Riksdagen har på förslag av regeringen (prop. 1999/2000:138, bet. 2000/01:SfU4, rskr. 2000/01:11) beslutat att följsamhetsindexeringen av ATP i form av ålderspension skall träda i kraft redan

2001, dvs. börja tillämpas första gången vid årsskiftet 2001/2002. Riksdagens beslut kom dock att omfatta även vissa efterlevandepensioner. Eftersom detta inte varit regeringens avsikt föreslås nu en ändring som innebär att reglerna om följsamhetsindexering för all efterlevandepension skall gälla fr.o.m. den 1 januari 2003. Därmed kommer efterlevandepensioner att följsamhetsindexeras första gången vid årsskiftet 2003/2004.

Ålderspensionsavgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) och preliminärt beräknad statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift betalas in löpande månatligen under intjänandeåret. En preliminär fördelning av ålderspensionsavgiften görs mellan staten, Riksgäldskontoret och Första-Fjärde AP-fonderna. Den statliga ålderspensionsavgiften fördelas preliminärt mellan Riksgäldskontoret och Första-Fjärde AP-fonderna. Senast den 31 mars året efter fastställelseåret skall en avstämning av avgifterna göras. Den statliga ålderspensionsavgiften beräknas slutligt och det bestäms hur stort belopp därav som skall föras till Riksgäldskontoret respektive till Första-Fjärde AP-fonderna. Någon slutlig reglering gentemot Riksgäldskontoret görs dock inte vid tidpunkten för avstämningen utan den görs först året därpå genom månatliga inbetalningar. Ålderspensionsavgiften regleras däremot slutligt i april månad året efter fastställelseåret.

RFV har i en skrivelse den 12 januari 2001 (dnr S2001/295/SF) påtalat att den nuvarande ordningen kan medföra att Premiepensionsmyndigheten i vissa situationer måste ta upp särskilda lån. Regeringen föreslår med hänsyn härtill att regleringen av den framräknade slutliga statliga ålderspensionsavgiften gentemot Riksgäldskontoret ändras så att den görs vid samma tillfälle och på samma sätt som gäller för ålderspensionsavgiften enligt socialavgiftslagen, dvs. i april månad det år avstämningen görs.

Vissa beräkningar inom försäkringen för inkomstgrundad ålderspension skall göras med ledning av ett inkomstbasbelopp. Inkomstbasbeloppet har under 2001 motsvarat det förhöjda prisbasbeloppet. Från 2002 skall emellertid inkomstbasbeloppet räknas om med förändringen av inkomstindexet. En ändring bör därför göras i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, lagen om statlig ålderspensionsavgift och lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter. Förslaget innebär att de aktuella beräkningarna skall göras utifrån inkomstbasbeloppet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Ändrade forumregler för utlandsärenden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag bl.a. om

- att Gotlands läns allmänna försäkringskassa blir ensam behörig att avgöra ärenden om pension och livränta enligt yrkes- och arbets-skadelagstiftningen för personer vars ärenden inte skall avgöras av

någon annan försäkringskassa enligt de allmänna forumbestämmelserna och
– att samma försäkringskassa fr.o.m. den 1 januari 2003 även blir ensam behörig att avgöra ärenden om sjukersättning och aktivitetsersättning för samma personkrets.

Propositionen

Regeringen beslutade den 29 mars 2001 att pensionsverksamheten vid Stockholms läns allmänna försäkringskassas utlandskontor skall omlokaliseras till Gotlands läns allmänna försäkringskassa. Verksamheten skall fr.o.m. den 1 januari 2002 bedrivas på Gotland.

För att åstadkomma en laglig exklusiv behörighet för Gotlands läns allmänna försäkringskassa att avgöra sådana ärenden som i dag handläggs av utlandskontoret vid Stockholms läns allmänna försäkringskassa föreslår regeringen att forumreglerna i socialförsäkringslagen (1999:799) ändras. Ändringarna innebär att om ingen annan försäkringskassa är behörig att avgöra ett ärende, skall ärendet avgöras av Gotlands läns allmänna försäkringskassa om ärendet gäller pension samt livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring och livränta som bestäms med tillämpning av lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring. Vidare bör Gotlands läns allmänna försäkringskassa handlägga samma typer av ärenden som avser anställda på beskickningar och konsulat samt Europeiska gemenskapernas personal.

Från och med 2003 kommer förtidspension att ersättas av sjukersättning och aktivitetsersättning som inte är pensionsförmåner. Även sjukersättning och aktivitetsersättning kan komma att utges till utomlands bosatta. Gotlands läns allmänna försäkringskassa bör därför vara den kassa som avgör sådana ärenden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Full kompensation för donators inkomstbortfall (punkt 1)

av Magda Ayoub och Désirée Pethrus Engström (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:Sf6 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

En organdonation är inte en sjukdom, utan en välgärning såväl för dem som är i behov av nya organ som för samhället. Den som bidrar till detta bör hållas ekonomiskt skadeslös och således få full kompensation för kostnader och inkomstförluster på grund av den arbetsförmåga som uppkommer i samband med donationen.

Regeringen anser dock att ersättning av organdonatorers inkomstbortfall såsom mellanskillnaden mellan sjuklön och faktisk lön samt andra merkostnader är en fråga som även fortsättningsvis bör lösas inom respektive landsting. Risken är att donatorerna därmed inte garanteras full kompensation för inkomstbortfall. Dessutom är risken stor att det uppstår regionala skillnader i villkoren för donatorer. Mot bakgrund härav anser vi att regeringen efter samråd med landstingen bör återkomma med förslag om hur dessa problem skall lösas.

Det finns en fråga som över huvud taget inte tas upp i propositionen. Det gäller det faktum att donatorer ibland drabbas av komplikationer som inträder en tid efter ingreppet. Vi anser att sjukfrånvaro på grund av följsjukdomar som kan härledas till organdonationen skall kompenseras på samma sätt som i samband med ingreppet och förberedelserna inför ingreppet.

Vi konstaterar att lagtexten är så utformad att ett beslut om högriskskydd även kan omfatta senare inträffade komplikationer till följd en organdonation m.m. Enligt vår uppfattning bör detta dock uttryckligen anges i lagtexten. Regeringen bör återkomma med förslag härom.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2001/02:9 Vissa socialförsäkringsfrågor har regeringen (Socialdepartementet) föreslagit att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringsadministrationen,
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (2000:774) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
4. lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön,
6. lag om ändring i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
7. lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift,
8. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter,
9. lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799), och
10. lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799).

Lagförslaget 5 i propositionen, lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag, är överlämnat till bostadsutskottet.

Lagförslagen i övrigt återfinns som *bilaga 2* till betänkandet.

Följdmotion

2001/02:Sf6 av Kenneth Lantz m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att donatorer av organ och vävnader skall garanteras full kompensation för inkomstbortfall.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om full kompensation vid följsjukdomar som kan härledas till organdonationen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

